

BRAMEN OP DE NEDERLANDSE KUST

ATLANTIC POMFRETS ON THE DUTCH COAST

Franeker J.A. van 2008. Bramen op de Nederlandse kust. *Sula* 21(3): 132-134. *During a beached bird survey along the Waddensea dyke of Texel on 10 December 2008, scavenging gulls indicated the remains of an Atlantic Pomfret or Ray's Bream Brama brama. On the island's North Sea beach, at least 17 specimens had been found in the preceding weekend by staff of the marine education center Ecomare. Pomfrets are predatory fish of deep warm water, only occasionally coming to North Sea latitudes in late autumn where they may die if trapped in undeep fast cooling water. Postscript: on 6 January 2009 the author encountered another pomfret, which turned out to be report nr 45 for just the island of Texel. As many as 200 further reports for the Netherlands and other locations in the southern North Sea during winter 2008-2009 illustrate the strength of the invasion. Earlier invasions of similar magnitude on Dutch beaches date back to 1952 and 1976 and all of these are actually peak-years in periods of several years in which Breams occur in the area (information Hans Witte).*

Keywords: *Brama brama*, extralimital distribution, invasion, Netherlands, Texel, Waddensea.

Als olieslachtoffertellingen qua vogels saai zijn, kan ineens iets anders boeiends langs de vloedlijn opduiken. Op 10 december 2008, langs de waddijk tussen Oudeschild en de veerhaven op Texel, trok een luidruchtige Grote Mantelmeeuw aan de voet van de dijk de aandacht. Hij was duidelijk iets aan het 'verdedigen' tegen opdringerige Zilvermeeuwen en Zwarte Kraaien. Omdat in diezelfde buurt de vorige dag een 'gammele' Zeekoet op de dijk zat, nam ik even een kijkje. Tussen de stenen aan de voet van de dijk lagen restanten van een ongebruikelijk model zeevis, zeker zo'n 50 cm lang, met 'gevorkte' staart, hoge rugvin en een forse bek met scherpe tanden: eigenlijk een soort 'super-piranha' (foto 1-2). Onmiddellijk deed dat denken aan een bericht in de Texelse Courant waarin was gemeld dat langs het Texelse Noordzeestrand in het weekend van 6 december 2008 door Ecomare zeker 17 Bramen waren gevonden. Een "invasie" van een normaal zeer schaarse vis.

Van het Waddenzee exemplaar langs de dijk was niet veel meer over dan losse huid en botten, waardoor bijvoorbeeld de hoge vorm niet erg duidelijk was. Maar determinatie als Braam werd door Hans Witte van het NIOZ aan de hand van foto's snel bevestigd.

Foto 1-2. Het zwaar aangevreten karkas van de Braam gevonden op 10 december 2008 langs de Waddenzeedijk van Texel - The heavily scavenged carcass of the Pomfret found on 10 December 2008 along the Waddensea dyke of Texel, the Netherlands. (J.A. van Franeker)

De Braam (*Brama brama*) is een echte roofvis van warm water (12-24°C) met als dichtstbijzijnde paaigebieden bijvoorbeeld Portugal. Normaliter komen ze voor in diep water waar ze tot op dieptes van 400 meter worden aangetroffen. Ze foerageren op andere vis, inktvis en zooplankton. Op voedseltrek zwermen vaak groepen uit naar noordelijker breedtegraden, maar kunnen dan in de herfst, op terugtocht naar het zuiden, in de Noordzee terecht komen in ondiep en snel kouder wordend water waarin ze het moeilijk krijgen en vaak nog levend aanspoelen. De situatie op Texel, met nu ook een waarneming vanuit de Waddenzee, lijkt wederom op een invasieachtig voorkomen te wijzen.

Foto 3. Braam gevonden op 6 januari 2009 op de Hors, Texel (lengte ± 50 cm) -Bream found on 6 January 2009 on the Hors, Texel, The Netherlands (length ca 50cm) (J.A. van Franeker)

Naschrift: op 6 januari 2009 trof ik wederom een - nu wat completere- Braam aan op de Hors op Texel (foto 3). Bij melding aan Ecomare, bleek dit voor de winter 2008-2009 reeds het 45^e exemplaar te zijn voor Texel, met verder zeker 200 andere meldingen uit de rest van Nederland (zie bijv www.waarneming.nl) Ook elders in de zuidelijke Noordzee zijn veelvuldig Bramen gemeld. Voorgaande invasies van vergelijkbare omvang waarbij langs de Nederlandse kust meer dan honderd dieren werden gevonden zijn bekend uit de jaren 1952 en 1976, waarbij opvalt dat dit piekjaren zijn in periodes van enkele opeenvolgende jaren waarin Bramen aanspoelen (informatie Hans Witte, NIOZ).

Jan Andries van Franeker

IMARES, Postbus 167, 1790 AD Den Burg (Texel). Jan.vanfraneker@wur.nl